

**DELO NAŠIH ZAVODOV IN DRUŠTEV
ATTIVITÀ DEI NOSTRI ISTITUTI E DELLE NOSTRE
SOCIETÀ
ACTIVITIES BY OUR INSTITUTIONS AND
ASSOCIATIONS**

Vlasta Tul

**OB STOLETNEM JUBILEJU SLOVENSKEGA ŠOLSKEGA
MUZEJA**

Čeravno je Slovenski šolski muzej zelo specializirana ustanova za področje šolstva, pa je njegova dejavnost širokega pomena, saj obravnava šolstvo na vsem slovenskem ozemlju, vključno z narodnimi manjšinami, obenem pa z obdelavo zamejskega in izseljenskega šolstva že tudi prerašča državne okvire in je zato zanimiv za širok krog obiskovalcev. Povezave s sorodnimi institucijami v tujini pa utrjujejo tudi njegov mednarodni položaj.

V letu 1998 slavi Slovenski šolski muzej stoto obletnico ustanovitve in šestdeset let neprekinjenega delovanja, kar ga uvršča med naše najstarejše muzeje. Le trije v naši državi imajo daljšo zgodovino, in sicer Narodni muzej v Ljubljani ter mestna muzeja v Celju in na Ptuju.¹

Kako so začeli

Ustanovitev muzeja je bila nedvomno povezana s hitrejšim razvojem šolstva ob uvedbi splošne šolske obveznosti sredi prejšnjega stoletja, predvsem pa ga lahko povezujemo s prirejanji različnih razstav učil, ki so se kmalu po organiziranju take razstave v Londonu 1851. leta začele pojavljati tudi pri nas. Njihov glavni namen je bil skozi javno predstavitev šolskega dela izboljšati učni uspeh.

Pobudniki in organizatorji razstav so bili učitelji oziroma stanovska društva, v katera so bili povezani, namen njihovega postavljanja pa je bil seznanjanje stanovskih kolegov s sodobnimi učili, saj jih večina šol pri nas takrat ni premogla, hkrati pa so z njimi tudi širši javnosti približali ustroj in razvoj šolskih ustanov. Tako je Učiteljsko društvo za Kranjsko priredilo razstavo v Ljubljani leta 1870 in ponovno 1872 ob prvem zborovanju vseh slovenskih učiteljev, sledile so podobne razstave v Gorici 1875 in 1885² ter v Mariboru 1893.

Poleg začasnih so poskušali organizirati tudi stalne postavitev. Prvo stalno razstavo učil je organiziralo Pedagoško društvo v Krškem 1888, druga pa je bila postavljena na osnovni šoli Ledina v Ljubljani 1892.

Pomanjkljivost občasnih razstav je bila v tem, da so bile na ogled le določen čas, kar je obiskovalcem onemogočalo možnost študija predstavljenega gradiva, stalne razstave pa so bile osredotočene le na predstavitev učil, zato so slovenski učitelji, organizirani v okviru učiteljskih društev, sklenili ustanoviti šolski muzej. Imenovali so odbor za ustanovitev, ki je sprejel tudi pravila, iz katerih je razvidno, da se je muzej najprej imenoval Šolski muzej Slovenskega in Istrsko-Hrvatskega učiteljstva, saj je Zaveza učiteljskih društev vključevala tudi hrvaške učitelje iz Istre; že kmalu pa je ta povezava odpadla. Med pobudniki je bil najzaslužnejši Jakob Dimnik, učitelj iz Ljubljane, ki je predlagal, naj bi muzej ustanovili v počastitev 50-letnice vladanja cesarja Franca Jožefa. Do odprtja muzeja je prišlo 2. avgusta 1898 na I. mestni šoli v Ljubljani. Veliko večino denarja za njegovo delovanje je prispeval Deželni odbor za Kranjsko.

Ob okroglih obletnicah ustanovitve so v Šolskem muzeju že večkrat pripravili publikacije, ki bolj ali manj natančno obravnavajo tudi razvoj ustanove. Prvo poglobljeno študijo je napisal France Ostanek. Kot lahko preberemo v njegovi obsežni razpravi v publikaciji ob sedemdesetletnici Šolskega muzeja, je podatke črpal iz "redkih beležk v sejnih zapisnikih Zaveze in iz poročil v Učiteljskem tovarišu ter Popotniku. Ostali časopisi o muzeju niso poročali" (Ostanek, 1956, 31). K sreči pa ta trditev glede poročanja časopisov vsaj za ustanovno leto ne drži popolnoma.

Odzivi iz Primorske

Oba ključna časnika na naših zahodnih mejah, goriška Soča, zlasti pa tržaška Edinost, sta se ustanovitve šolskega muzeja v Ljubljani dotaknila v več prispevkih.

Kot smo že videli, se je šolski muzej rodil ob shodu slovenskega učiteljstva v Ljubljani avgusta 1898, priprave pa so stekle že prej; tako je Edinost objavila prvo obširnejše poročilo o njegovi ustanovitvi že 6. aprila 1898 z naslovom Šolski muzej v proslavo cesarskega jubileja - Prejeli smo in objavljamo: (Edinost, 1898, 43). Iz tega prispevka izvemo, da je Zaveza slovenskih učiteljskih društev v Ljubljani v počastitev petdesetletnice vladanja Franca Jožefa I. ustanovila muzej, ki naj bi bil slavnostno odprt prve dni avgusta ob predvidenem zasedanju Zavezine glavne skupščine. Sledila je podrobna razčlenitev o tem, kakšne predmete namerava muzej sprejemati. Le-te naj bi razdelili v pet oddelkov, in sicer: 1. pedagoško-literarni, 2. leposlovni, 3. metodično-tehnični, 4. oddelek šolske opreme in 5. oddelek šolskih potrebščin. Vsak oddelek je natančno opisan. Prvi naj bi zajel dela in razprave o pedagogiki, o didaktiki, učne in

¹ Za predhodnikom Narodnega muzeja v Ljubljani, ustanovljenim 1821, je bil prvi naslednji leta 1861 v Gorici ustanovljen deželni muzej, ki je zbiral in še danes brani tudi kulturno dediščino območja, poseljenega s Slovenci.

² 1894 so v Gorici obenem z deželno učiteljsko konferenco ponovno organizirali že tretjo šolsko in učno razstavo.

Vaški učitelj v 19. stol., maketa z razstave po Albert Anker: V vaški šoli, Basel, Kunstmuseum (Slovenski šolski muzej).

A village schoolmaster, 19th century.

pomožne knjige, mladinske spise, periodične spise, glasbo in petje ter uradne spise. Z izjemo uradnih spisov so vsi naštetih literarno-pedagoški proizvodi, kot so jim rekli, natančno opredeljeni. V drugem oddelku naj bi se zbrali leposlovni izdelki slovenskih učiteljev, v tretjem pa so podrobno razdelana različna učila, od učil za otroške vrtce pa do učil za učiteljska. Med šolsko opremo ali opravo naj bi sodile klopi, table, stojala, katedri, telovadno orodje in podobno, šolske potrebščine pa so predstavljali zvezki, držala, peresa, svinčniki in podobno. Ves ta material pa se ne bi zbiral kar stihjsko, temveč so izdelali tudi okvirna navodila, kako naj se razstavnih predmeti zbirajo in obdelujejo; še več, muzej je nameraval dejavno pomagati šolnikom pri izbiri in uporabi predmetov, ki so jih nameravali razstavljati. Predmeti torej ne bi imeli le "preživete" zgodovinske vrednosti, temveč bi se živo vključevali v delo šole. Predmete, ki naj bi jih pošiljali muzeju, bi namreč prepojala v ta namen izbrana "razstavna sodnija" ter jih priporočala za uporabo v ljudskih, meščanskih ali srednjih šolah (Edinost, 4. 4. 1898, 43). Ob vsakem razstavljenem predmetu so zato predvideli naslov razstavljalca, predmeti naj bi bili takšni, kot so bili pri trgovcih v prodaji, oziroma naj bi v primerih, ko jih ni bilo na tržišču, pošiljali modele, risbe ali skice. Seveda je bilo zaželeno, da so bili učilom priloženi opis uporabe, kraj izdelave ali prodaje, cena, recenzije in priporočila. Pripravljenci muzeja so apelirali na možne darovalce pred-

metov, naj jih pošljejo mestnemu učitelju Jakobu Dimniku v Ljubljani najkasneje do 1. julija 1898. Resnici na ljubo pa moramo vedeti, da v članku niso zajeti vsi predvideni sklopi razstavnih predmetov. Pravila Šolskega muzeja, objavljena v Učiteljskem tovarišu 1897. leta (Ostaneč, 1956, 88; objavljena pravila Šolskega muzeja), namreč govorijo tudi o vzornih šolskih izdelkih, slikah, načrtih in modelih šolskih poslopij, dvorišč in vrtov, kronikah najvažnejših dogodkov za slovensko učiteljstvo in šole ter o spominski knjigi, v katero naj bi zapisovali pomembnejše dogodke in delovanje Zaveze in drugih učiteljskih društev.

Napovedani shod se je bližal, Edinost ga je v prispevkih napovedovala in spremljala. Med drugim je bralce seznanila, da so se shoda udeležili učitelji iz vse Slovenije in tudi "sodruzi iz Hrvaške in Češke". Goste je pozdravil J. Režek. Zbor je potekal na vrtu Narodnega doma; dopoldne je bila seja upravnega odbora Zaveze in seja odseka za ustanovitev društva "Jubilejska samopomoč". Poročevalec je v prispevku zaželel slovenskemu učiteljstvu vso srečo pri uveljavljanju materialnih in socialnih pravic, do katerih so zaradi pomembnosti poklica za ves razvoj in bodočnost naroda brez dvoma upravičeni. Poročilo zaključuje z apelom: "...kličemo tudi mi od Adrije: Pozdravljeni v središču Slovenije!" (Edinost, 1898, 139) Že naslednja številka časnika prinaša obširnejše poročilo o dogajanjih ob shodu, slavnostni seji in govorih, vključuje pa tudi predstavitev

šolskega muzeja, ki je bil po poročevalčevih besedah sodeč izredno zanimiv. Postavitvi so bile namenjene tri sobe, kjer so "razstavljeni proizvodi: pedagoško-literarni, leposlovni, metodološko-tehnični (učila), potem šolsko orodje in šolske potrebščine". Za ustanovitev muzeja je bil, kot preberemo, najbolj zaslužen učitelj Jakob Dimnik, k uresničitvi pa naj bi pripomogli tudi Čehi in Hrvatje. (Edinost, 1898, 140).

Tudi Soča ni ostala gluha na zbor učiteljev v Ljubljani. Sicer nekoliko kasneje, 5. avgusta 1898, je v 62. številki o tem priobčila krajšo vest, ki pa zaobjema tudi podatek, da se je prav tedaj v Ljubljani odprl "Šolski muzej, kjer so razstavljeni proizvodi: pedagoško-literarni, leposlovni, metodiško-tehniški, šolsko orodje in šolske potrebščine". (Soča, 5. 8. 1898, 62).

Shod je bil ena od priložnosti, ko je učiteljstvo strnilo svoje vrste in si poskušalo izboljšati svoj družbeni položaj. Cesarjevo obletnico vladanja so uporabili za lažjo izpeljavo zamisli o ustanovitvi muzeja. Z vdanostno izjavo, ki so jo namenili cesarju, so morda želeli še več. Začetek avgusta je bil za Ljubljano izredno slovesen, dogajanje pa že kar malo preveč bahavo, saj že sredi avgusta beremo v Edinosti zapis z naslovom "Paralela mej vseslovenskim učiteljskim jubilejnim shodom v Ljubljani in učiteljstvom na Tolminskem" (Edinost, 1898, 152). Poročevalec izpostavi velik absurd, ko so na slavo v Ljubljani govorniki poudarjali in priznavali velike zasluge slovenskemu učiteljstvu za prebujo in napredek naroda ter srečo domovine, po drugi strani pa je bilo resnično stanje marsikje popolnoma drugačno; na Tolminskem učitelje preganjajo, jih zalezujejo, ovajajo, jim jemljejo ugled, in kdor se jim postavi v bran, je še sam tepen, so zapisali v članku.

Sploh lahko ugotovimo, da se je nezadovoljstvo slovenskega učiteljstva s primorskega konca zaradi nezavidljivega materialnega položaja, in bojda zaradi premajhne ali netaktne podpore slovenskih poslancev, kar močno odražalo tudi v časopisnih polemikah. Prav razprave okrog take problematike so pustile v nemar zanimivo, vendar pa v takratnem trenutku manj vitalno pomembno zadevo, kot je bilo ustanavljanje in delovanje šolskega muzeja.

Pravi interes za šolski muzej je pri Primorcih zaživel nekoliko kasneje v spremenjenih okoliščinah. Pobudo za ustanovitev šolskega muzeja je dal Ferdo Kleinmayer in jo predstavil tudi v Učiteljskem listu februarja 1921 (Učiteljski list, 16. 2. 1921, 4 in 1. 3. 1921, 5). Zamisel je dozorela že leto poprej na konferenci tržaškega učiteljstva, vendar je ideja dobila poln razmah leta 1921. Po prvotnem predlogu naj bi muzej zajel le tržaški okraj, ustanovljen pa naj bi bil pri tamkajšnji knjižnici. Učiteljstvo se zamisli ni oprijelo, verjetno zaradi preskope predstavitve, kot je ugotavljal F. Kleinmayer, ustrašili pa naj bi se tudi morebitnih stroškov. Širšo in natančnejšo predstavitev je podal na okrajni učiteljski konferenci leta 1921 in jo tudi objavil v ome-

njenem časopisu. Šolski muzej naj bi ustanovili za vsa Julijsko krajino, za območje, poseljeno s Slovenci in Hrvati, ki je po prvi svetovni vojni pripadlo Italiji, sedež pa bi bil v Trstu. Muzej bi obsegal zgodovinsko-statistični oddelk, oddelk za učila ter oddelk za mladinsko slovstvo. Do uresničitve zamisli žal ni prišlo, ker Zveza slovenskih učiteljev ni imela dovolj denarja, predvsem pa se je razvoj slovenskega in hrvaškega šolstva postopno ustavil z zloglasno Gentilejevo reformo šolstva v za Primorce uničujočem fašističnem režimu Italije.

Zaton in ponoven razcvet muzeja

Kljub obetavnim začetkom je življenje novo ustanovo že kmalu pripeljalo pred težke preizkušnje. Problem so bila predvsem sredstva za njegovo vzdrževanje, zato se je moral v težnjah za zmanjševanje stroškov seliti na druge lokacije v mestu in je konec 1906 pristal na ljubljanskem gradu. Tam pa je imel le malo obiskovalcev, dotoka denarnih sredstev ni bilo več, saj ga je po začetnem navdušenju zapustila tudi Zveza učiteljskih društev. Leta 1910 so muzej preselili v novozgrajene kletne prostore Učiteljske tiskarne, po treh letih pa so ga ukini. Tako tudi Slovenci, ki so ostali po prvi svetovni vojni združeni v novi državi SHS niso premogli šolskega muzeja. Do obnove je prišlo šele leta 1938 z ustanovitvijo oddelka za osnovne šole, nato še oddelka za srednje in meščanske šole. Upravnik muzeja in pobudnik za obnovo je bil prof. Rudolf Kobilica, ki je tudi pripravil načrt dela muzeja. Spričo začetka druge svetovne vojne pa se le-ta ni mogel udeležiti. Po vojni je ponovno zaživel v prostorih učiteljskega doma, nato v osnovni šoli Ledina, od 1953 v dijaškem domu Ivana Cankarja na Poljanski cesti in od 1984 v stavbi nekdanjih uršulinskih šol ob baročni uršulinski cerkvi na Plečnikovem trgu v strogem središču Ljubljane. Danes so v tej stavbi postali najemniki, saj jo je država z denacionalizacijo vrnila Cerkvi. Upajmo, da nove okoliščine ne bodo kinile njegove dejavnosti.

Za Rudolfom Kobilico je 1951. leta ravnateljstvo prevzel France Ostanek, ki je muzej temeljito reorganiziral in postavil temelje današnjemu delu. Muzej je razdelil na več oddelkov, in sicer razstavnega, arhivskega, dokumentacijskega ter pedagoško knjižnico. Po njegovi zaslugi se je poglobilo sodelovanje s šolami, predvsem pa je omembe vredno odpiranje ustanove navzven, povezovanje z drugimi muzeji doma in v tujini, kamor lahko uvrstimo tudi povezovanje s šolskimi muzeji v Jugoslaviji, kar se je 1962. leta manifestiralo v izdajanju skupnega jugoslovanskega glasila, imenovanega Zbornik za zgodovino šolstva in prosvete. Kljub spremenjenim razmeram, razpadu bivše države, pa Slovenski šolski muzej nadaljuje s samostojnim izdajanjem publikacije z novim imenom Šolska kronika, Zbornik za zgodovino šolstva in vzgoje. Leta 1974 je vodstvo muzeja

sprejela Slavica Pavlič, za njo pa dr. Andrej Vovko, ki je ustanovo vodil do maja 1998, ko je krmilo prevzel mag. Branko Šuštar. Muzej se je počasi kadrovsko krepil, kar omogoča njegovo vse bolj pestro in bogato dejavnost.

Slovenski šolski muzej danes

Številne razstave, razprave, raziskave in izdaje publikacij pričajo, da je številčno sicer majhen kolektiv muzeja izjemno dejaven.

Svoje delo so že v jubilejni publikaciji iz 1978. leta med drugim nazorno opisali z naslednjim odstavkom: "Delo delavcev v šolskem muzeju se delno razlikuje od dela drugih muzejev. V njem niso strokovni delavci le zbiratelji in preučevalci gradiva, ki ga zbirajo in razstavljajo, temveč morajo poznati notranje didaktično delo šol in vso šolsko zakonodajo, ki je bila v veljavi na ozemlju, za katero zbirajo gradivo. Ni dovolj, da so dobri zgodovinarji, ki poznajo narodno in splošno zgodovino, poznati morajo tudi zgodovino šolstva, za katero iščejo gradivo, in še nekdanje in sodobne smeri pedagogike. Za prirejanje občasnih razstav z različno tematiko je nujno, da so razgledani v metodiki posameznih predmetov in seznanjeni z učnimi načrti." (Pavlič, 1978, 38).

Organiziranost dela oziroma dejavnosti v oddelke je v osnovah podobna začetni.

Najstarejši in verjetno najbogatejši je razstavni oddelk, ki zajema najrazličnejše muzealije, s katerimi muzej lahko ponazarja razvoj šolstva, predvsem s pripravljanim razstav, na katere pride letno vsaj 5000 obiskovalcev. Vsako leto priredi več občasnih tematsko zaokroženih razstav, ki ob široki vsebini pokrivajo lahko obsežnejši teritorij, tudi Primorsko, le redko pa so specialno vezane na kako območje ali na posameznika. Posebej sta bili primorskemu območju med drugim namenjeni razstavi o begunskih šolah za primorske izseljence med prvo svetovno vojno in o italianizaciji šolstva na Primorskem po prvi svetovni vojni. Osrednja in jubilejna je letošnja postavitev razstave o maturah, na kateri so predstavljene muzealije iz vseh koncev Slovenije. Že dobro desetletje pa je na ogled tudi stalna razstava o razvoju šolstva na Slovenskem od začetkov pa do leta 1848. Priprava razstav pomeni po eni strani predstavitev dejavnosti javnosti, po drugi pa tudi pridobitev prenekaterega gradiva, ki bogati depoje muzeja. V razstavnem oddelku hranijo izredno zanimiva in dragocena učila, od šolske opreme in pribora, šolskih spričeval do številnih primerkov zlatih in črnih knjig, v katere so vpisovali najbolj oziroma najmanj uspešne šolarje. Tu je shranjenih več zanimivih starih letnih šolskih poročil tudi iz Primorske in sicer iz Kopra, Gorice, Senožeč in Idrije ter vabila na šolske skušnje (javno ocenjevanje učencev) iz Vipave, Idrije, Postojne in Gorice.

Arhivski oddelk hrani povečini nekompletno arhivsko gradivo različnih provenienc od leta 1750 dalje, z

izjemo fonda Zveze slovenskih učiteljskih društev (1854-1918) in sekcije Jugoslovanskega učiteljskega združenja za Dravsko banovino (1918-1941), ki ju tu najdemo v celoti. Med uradnimi spisi, učnimi sezname, zapisniki učiteljskih konferenc, učnimi načrti in podobno pa najdemo tudi več starejših šolskih kronik. Za Primorsko zanimive so med drugim šolske kronike ljudskih šol na Blanci v Gorici, v Kostanjevici na Krasu, Čezsoči, Št. Petru na Krasu, Boljuncu pri Trstu, Brezovici v Istri in na Spodnjih Škofijah. Kar nekaj gradiva za medvojno in povojno šolstvo na Primorskem je muzeju podaril Drago Pahor iz Trsta, ki je obenem tudi poskrbel za reden dotok sodobne dokumentacije o slovenskem šolstvu v Italiji. Med tem gradivom so tudi zanimivi dokumenti za čas zavezniške vojaške uprave v delu Primorske. Za raziskovalce šolske preteklosti na Primorskem so zanimivi tudi dokumenti o begunskem šolstvu med I. svetovno vojno, o Centilejevi šolski reformi, o preganjanju slovenskih učiteljev med obema vojnama, pa tudi gradivo, nastalo ob srečanju partizanskih učiteljev Primorske 1973. leta v Novi Gorici.

Sprva v sklopu arhivskega, sedaj pa samostojno deluje v okviru muzeja tudi dokumentacijski oddelk. Leta zbira, preučuje in dopolnjuje podatke o izobraževalnih ustanovah vseh stopenj od vrtcev do univerze. Vsaka ustanova ima svojo mapo, kjer najdemo osnovne podatke o njenem delovanju. V okvir dokumentacijske zbirke pa sodijo tudi letna šolska poročila, lastne publikacije izobraževalnih ustanov in bogata fototeka šolskih stavb.

Sestavni del muzeja je tudi izredno bogata strokovna knjižnica, ki je v oporo in pomoč pri marsikateri raziskavi preteklosti šolstva. Posebej dobrodošle so popolno ali skoraj kompletno ohranjene številne pedagoške revije, med njimi tudi Šola, ki je izhajala v Gorici, in Učiteljski list, ki je izhajal v Trstu, pa tudi mladinski tisk in šolski učbeniki. Posebno pozornost pa zaslužijo tudi specialni šolski šematizmi,³ ki zajemajo podatke za slovenske šole in učitelje v vseh avstrijskih deželah, torej tudi na Primorskem. Pod različnimi naslovi in pri različnih založnikih so izhajali od 1870. leta dalje ter se za Primorsko zaključili z Ročnima zapisnikoma Zveze jugoslovanskih učiteljskih društev Julijske krajine za leti 1922 in 1923 (Hrani SŠM).

Vsi oddelki muzeja sproti izpopolnjujejo nastete zbirke, svojo dejavnost pa redno predstavljajo v že omenjenem glasilu Šolska kronika. Iz izčrpnih objavljenih poročil o delu lahko spoznamo, da imajo po-

3 SŠM hrani imenik šolskih oblastnij, šol in učiteljev po Slovenskem iz 1874. leta, posamezne, skoraj kompletno ohranjene knjižice Popotnikovega koledarja za Slovenske učitelje od 1886/87 do 1896/97, Ročne zapisnike z imeniki ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Južnoštajerskem in Primorskem in z osebnim staležem kranjskega ljudskošolskega učiteljstva od 1897/98 do 1914/15 ter Učiteljski ročni zapisnik v vojnem letu 1915.

membno mesto v muzeju tudi znanstveno raziskovalno delo, sodelovanje z drugimi ustanovami in aktivna udeležba na različnih simpozijih. Že vrsto let sodeluje muzej tudi pri raziskovalni dejavnosti mladih, predvsem zgodovinarjev, ki so ob pokroviteljstvu strokovnjakov iz Slovenskega šolskega muzeja opravili že precej raziskovalnih projektov tudi na Primorskem.

Ko se lotevamo raziskave katerekoli teme s področja šolstva, nas pot skoraj nujno vodi tudi v Slovenski šolski muzej. Obisk v njem se nam bo vedno bogato obrestoval, saj nas čaka poleg pestre dokumentacije tudi sprejem ustrežljivih in izredno dobro podkovanih strokovnjakov. Ob njihovem jubileju jim lahko le zaželimo, da bi še dolgo tako plodno zapolnjevali vrzeli v poznavanju preteklosti našega šolstva in nam ohranjali stoletno in sodobno kulturno dediščino na tem področju.

LITERATURA

Edinost. Trst.

Ostanek, F. (1956): Slovenski šolski muzej. Ljubljana.

Pavlič, S. (1978): Ob osemdesetletnici Slovenskega šolskega muzeja. Ljubljana.

Soča. Gorica.

Učiteljski list. Trst.

Vida Rožac Darovec, Mateja Sedmak

PREDSTAVITEV DELOVANJA PININE AKADEMIJE

Pinina Akademija je projekt, ki je zaživel novembra 1997, z željo, da vse za znanost in aktualna družbena vprašanja zainteresirane razveseli z okroglimi mizami in predavanji, ki se nanašajo na pereče problematike obalnega prostora in temeljne teoretske paradigme sodobne znanosti. Ne nazadnje je bila ob ustanovitvi projekta prisotna želja, da bi projekt Pinine Akademije pripomogel k vzpostavitvi kritične in razmišljajoče javnosti na obalnem področju.

Dejavnost Pinine Akademije, ki poteka v okviru Zgodovinskega društva za južno Primorsko v sodelovanju s Primorskim Informacijskim Ateljejem (PINA) v Kopru, finančno podpira Zavod za odprto družbo - Slovenija.

Teme okroglih miz, ki so se odvijale v obdobju od novembra 1997 do junija 1998 v prostorih Mladinskega kulturnega centra (MKC) v Kopru in Znanstveno-raziskovalnega središča RS Koper, so se nanašale na problematiko identitete (od osebne, spolne, religiozne do socialno-razredne). Zadnje, junijsko predavanje je bilo posvečeno nekoliko drugačni temi (nasilju v družini) s ciljem obeležitve prve obletnice delovanja Pine.

V sklopu predavanj na temo "identitete" so se v obdobju od novembra 1997 do junija 1998 vrstila na-

slednja predavanja:

1. Na okrogli mizi, dne 13.11.1997, posvečeni temi "Oblikovanje osebne identitete s spremljajočimi krizami v dobi mladostništva", so sodelovali dr. Mirjana Ule (profesorica na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani), dr. Maja Vodopivec s Centra za svetovanje mladostnikom in staršem iz Ljubljane in mag. Aleksander Zadel z Zavoda za zdravstveno varstvo v Kopru. Avtorji okrogle mize so poskušali odgovoriti na vprašanja, ki se tičejo oblikovanja in vzpostavljanja osebne identitete v dobi mladostništva posebna pozornost je bila posvečena krizam osebne identitete, ki spremljajo to obdobje, in bolezni odvisnosti med mladimi. Predstavljeni so bili rezultati raziskave o vrednotah mladine v devetdesetih letih in izpostavljeno je bilo vprašanje: Kakšne značilnosti, posebnosti odlikujejo današnjo mladino glede na predhodne generacije?

2. "Delo-telo-užitek" je bil delovni naslov okrogle mize, ki se je odvijala 18.12.1997 v sodelovanju z dr. Tanjo Rener, predavateljico na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani, g. Zojo Skušek, urednico založbe /*CF., mag. Mojco Urek in g. Ano Zihri z Ženske svetovalnice v Ljubljani. Okrogla miza je bila posvečena vprašanjem ženskega telesa, mišljenja in življenja ter ženski vlogi v družbi. Izpostavljene so bile "post-moderne vrednote", kot so zdravo življenje, prosti čas in delo, ki se kot ideologija sodobne družbe odražajo v življenjskem stilu posameznikov in posameznic. Zaradi kontradiktornih zahtev, ki jih družba postavlja ženski, kot je »biti močna in avtonomna« in "biti ženstvena", se pravi biti krhka, spravljiva, odvisna, smo v ženskem svetu priča različnim duševnim stiskam, med katere sodijo tudi motnje prehranjevanja (anoreksija, bulimija in druge).

3. Sledil je sklop dveh predavanj, posvečen aktualni temi "Religija in Slovenci". V okviru prvega večera, dne 5.2.1998, sta sodelovala dr. Marko Kerševan s Filozofske fakultete in dr. Marjan Smrke s Fakultete za družbene vede. Avtorja omenjene okrogle mize sta se dotaknila pomembnosti, ki jo ima religija za sodobnega človeka in njegovo dožemanje sveta, temeljnih funkcij religije in spremenjenega položaja religije v Sloveniji ter stopnje zaupanja v cerkev v devetdesetih letih.

4. Dr. Aleš Debeljak in dr. Mitja Velikonja s Centra za preučevanje religije in cerkve sta se v drugem delu sklopa, posvečenega vprašanju religije, dotaknila vprašanja religioznih identitet ("Slovenci in religija - med novimi in starimi identitetami"). Beseda je tekla o dinamični slovenski identiteti, ki jo tvorijo tako sodobni kot tradicionalni elementi. Avtorja sta primerjala pomembnejše vidike slovenske religiozne identitete s tistimi v drugih sodobnih družbah, zlasti iz anglosaksonskega sveta.

5. Sklop, posvečen vprašanju večplastne identitete, je zaokrožil sociolog Matjaž Hanžek z Urada za makroekonomske analize in razvoj. Na predavanju, dne